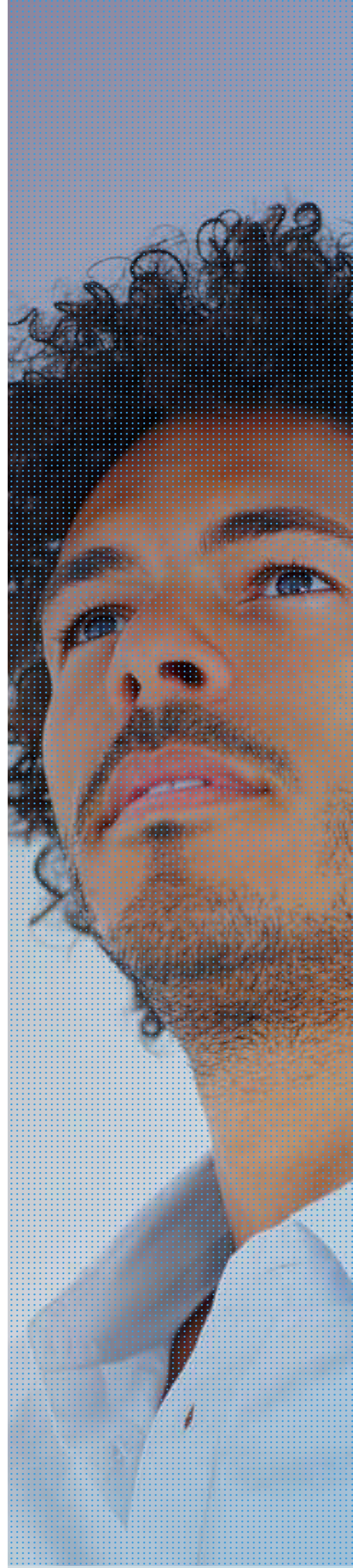

Hoe
ontmoediging
verdween
uit het
**TABAKS
ONTMOEDIGINGS
BELEID**

Jaarverslag 2011

Inhoud

Voorwoord	3
Woord van de Raad van Toezicht	4
Hoe ontmoediging verdween uit het tabaksontmoedigingsbeleid	5
Cijfers en onderzoek	9
Verantwoording in cijfers	16
Organisatie	17
Financiën	19
Colofon	21

Voorwoord

Met verbijstering vernamen we in 2011 het besluit van het kabinet om de subsidie aan STIVORO per 1 januari 2013 te stoppen. De regering kondigde ook aan het algemene budget voor tabaksontmoediging met meer dan de helft te korten en om de stoppen-met-rokenprogramma's per 2012 uit het basispakket van de zorgverzekering te halen. Op z'n zachtst gezegd een forse tegenwind voor de tabaksontmoediging in ons land. Ondanks de goede resultaten, want in 2011 was het aantal rokers in Nederland minder dan ooit. Deze bezuinigingsmaatregelen brachten ook bij onze samenwerkingspartners een stroom van bezorgde en verontwaardigde reacties teweeg. Ook internationaal zorgde het nieuwe tabaksbeleid – het is de naam tabaksontmoedigingsbeleid niet waardig – voor verbijsterde reacties. Meermalen werd gerefereerd aan internationale afspraken op dit gebied, vastgelegd in het

Namelijk sinds de oprichting van STIVORO in 1974 is het aantal rokers in Nederland gehalveerd en is het normaal geworden dat in publieke ruimten niet meer wordt gerookt.

Framework Convention Tobacco Control (FCTC) van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO), door Nederland in 2005 geratificeerd. Die afspraken lapt Nederland nu aan zijn laars.

Natuurlijk realiseert STIVORO zich dat in deze tijd heel veel bezuinigd moet worden. Daaraan willen wij ook bijdragen. Maar wat er nu gebeurt is disproportioneel en breekt niet alleen effectieve programma's af, maar ook nog eens de kennisomgeving waarbinnen die programma's ontwikkeld worden. Op de belangrijkste vermijdbare doodsoorzaak in Nederland wordt succesvol beleid afgeserveerd. Sinds de oprichting van STIVORO in 1974 is het aantal rokers in Nederland namelijk gehalveerd en is het normaal geworden dat in publieke ruimten niet meer wordt gerookt. Tabaksontmoediging wordt door

professor Mackenbach van de Erasmus Universiteit beschreven als de meest effectieve preventie van de afgelopen 35 jaar, in termen van preventie van ziekte en sterfte. De aandacht voor stoppen met roken en de vergoeding ervan stimuleert rokers juist hun stopintenties om te zetten in daden. En dit vertaalt zich in een flink lager percentage rokers.

Hoe nu verder? Liever hadden wij optimistischer naar de toekomst gekeken. We zijn het afgelopen jaar zo succesvol zijn geweest samen en hebben een historische daling in het aantal rokers gerealiseerd. Dat hadden we graag gevierd, maar dat past ons nu niet. Zo kan het verkeren. De vele reacties sterken ons in het zoeken naar oplossingen om zoveel als mogelijk van het tabaksontmoedigingsbeleid te behouden voor de toekomst. Hoe dat gebeurt is op dit moment nog niet duidelijk. Hiervoor worden verschillende scenario's door ons uitgewerkt. We hopen op betere tijden en gaan door!

Lies van Gennip
directeur/bestuurder

Woord van de Raad van Toezicht

2011 was wederom een bewogen jaar met veel ontwikkelingen. Halverwege het jaar kwam de aankondiging van de minister van VWS van een subsidiestop per 2013. Dat betekent versneld werken aan een nieuwe vorm van STIVORO. Als gevolg van het daarnaast stoppen van campagnes die gefinancierd werden door ZonMW hebben we afscheid moeten nemen van de campagnes. Vanwege de gelijktijdige aankondiging van de minister om de hulpmiddelen voor het stoppen uit de basisverzekering te verwijderen is er besloten om de organisatie te splitsen. Via een juridische splitsing is het STIVORO Behandelcentrum verzelfstandigd. Daarnaast vond nog de implementatie en nafase van de reorganisatie in 2010 plaats.

Een bewogen jaar met ook veel mooie berichten. Het STIVORO Behandelcentrum begeleidde ruim 8000 mensen die wilden stoppen met roken. En dit heeft mede geleid tot een historisch laag cijfer van het aantal rokers in Nederland: 25%. Een jaar waarin ondanks alle onduidelijkheid over de toekomst de mensen van STIVORO nog steeds heel hard werken om tabaksontmoediging op de politieke agenda te houden. En een jaar waarin met name

mensen die roken te helpen met stoppen. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat Nederlanders relatief weinig kennis hebben over de gezondheidsschade door tabak. Er is al heel veel bereikt, en er kan nog meer.

Gerrit Jan van Otterloo

Voorzitter Raad van Toezicht

**Het STIVORO Behandelcentrum
begeleidde ruim 8000 mensen die wilden
stoppen met roken. En dit heeft mede
geleid tot een historisch laag cijfer van
het aantal rokers in Nederland: 25%.**

ook de internationale gemeenschap publiekelijk zijn zorgen uitsprak over het Nederlands tabaksontmoedigingsbeleid.

Een historisch laag aantal rokers en een sterk internationaal netwerk sterken ons in de missie tabaksontmoediging als onderwerp te behouden. Samen met nieuwe partners en een Alliantie Nederland Rookvrij zoeken we naar nieuwe manieren om te voorkomen dat mensen gaan roken en

Hoe ontmoediging verdween uit het tabaksontmoedigingsbeleid

Het tabaksbeleid van het kabinet Rutte staat in schril contrast met de successen in tabaksontmoediging die in 2011 werden behaald. Nooit eerder waren er zo weinig rokers in Nederland. Verslag van een jaar van uitersten.

Nooit eerder waren er zo weinig rokers in Nederland als in 2011. En niet eerder is in de uitgaven voor het tabaksontmoedigingsbeleid in Nederland zo stevig gesneden als in 2011. “Een jaar van uitersten,” vat Lies van Gennip, directeur van STIVORO, die twaalf maanden samen. “Een prachtig resultaat door jarenlange inspanningen waar nu de stekker uit wordt getrokken. Een bizarre en desastreuze ontwikkeling.” Ze was verbijsterd toen ze van het besluit van het kabinet hoorde om alle subsidie van STIVORO per 1 januari 2013 te stoppen. En daar blijft het niet bij. Daarnaast wordt 65 procent gekort op het budget voor tabaksontmoediging in het algemeen, zoals preventie van jeugdroken en bescherming tegen meerooken. En ook wil het kabinet geen geld meer stoppen in antirookcampagnes, “hoe succesvol deze ook zijn,” aldus Van Gennip. Al deze maatregelen komen bovenop het besluit om de vergoeding van medicijnen bij het stoppen met roken per 2012 uit het basispakket van de zorgverzekering te halen, alleen gedragsmatige stopondersteuning wordt nog vergoed. Wat dan nog overblijft aan subsidie voor tabaksontmoediging brengt het ministerie van VWS vanaf 2013 onder bij het Trimbos-instituut.

Rookbeleid onder vuur

Nationaal en internationaal was en is er grote verontwaardiging over deze kaalslag, met achteraf gezien als opmaat het deels terugdraaien van het rookverbod in de horeca november vorig jaar. Begin 2011 bijvoorbeeld reageerden in de media gerenommeerde Nederlandse wetenschappers opvallend boos. Zoals biochemicus en kankeronderzoeker Piet Borst (“Tabaksmaffia, misdadig?”) en Anton Berns,

oud-directeur van het Nederlands Kanker Instituut (“Ons rookbeleid is ronduit misdadig”).

Het Partnership Stop met Roken, een samenwerkingsverband uit het gezondheids-

zorgveld, trok op de Wereld-Niet Rokendag (31 mei) samen met de NPHF aan de alarmbel. Dat deden ze op een persconferentie over de toen net verschenen Gezondheidsnota van minister Schippers van VWS. Ook internationaal werd geschokt gereageerd op de ontwikkelingen in Nederland. In december verscheen een brief in het gerenommeerde wetenschappelijke tijdschrift The Lancet, ondertekend door vijftien internationale experts. Zij spraken vernietigend over het Nederlandse rookbeleid dat de aanpak van rookverslaving tot een minimum beperkt en rokers die willen stoppen aan hun lot overlaat.

Begin 2012 ziet STIVORO zich al genoodzaakt de afdeling Campagnes op te heffen. Dit ‘tabaksbeleid’ kost de komende tien jaar alleen al zeshonderd extra mensenlevens, weet van Gennip die het ‘speerpunt roken’ in de Gezondheidsnota geen enkele betekenis toedicht. “Dit beleid is alleen maar gunstig voor de tabaksindustrie. Het kabinet wil maar een ding: de tabaksindustrie, vanuit haar liberale visie, ruimte geven. Het ministerie van Volksgezondheid regeert als een ministerie van Financiën of Economische Zaken. Wat er nu gebeurt, is disproportioneel en breekt niet alleen effectieve programma’s af, maar ook nog eens de kennisomgeving waarbinnen die programma’s ontwikkeld worden. Het is daarom ook kapitaalvernietiging, van wat in 38 jaar tijd samen met de gezondheidsfondsen is opgebouwd,” zegt Van Gennip met een voor STIVORO ongekende stelligheid. “Dat klopt. We zijn nu in de positie dat we veel meer tegenover de overheid staan, dat is nieuw. Eerder lieten we ook wel eens kritische geluiden horen richting overheid, maar konden we vooral de overheid ondersteunen met effectief

beleid. Dat kan nu niet meer. Je kunt nu niet zeggen: er gaan ook dingen wel goed. Er is namelijk niet veel goeds meer. Niet dat STIVORO van mening is veranderd, nee, de overheid heeft een ander standpunt ingenomen.”

Record daling rokers

Het tabaksbeleid van het kabinet Rutte staat in schril contrast met de successen in tabaksontmoediging die in 2011 werden behaald. Nooit eerder waren er zo weinig rokers in Nederland als in 2011. De laatste jaren was het percentage rokers stabiel rond de 28 procent maar in 2011 daalde het percentage rokers spectaculair naar 25 procent. De daling startte in het eerste kwartaal van 2011. Dat viel samen met de invoering op 1 januari van de vergoeding van stoppen-met-rokenprogramma's door de basiszorgverzekering. “Het stimuleerde rokers hun stopintenties om te zetten in daden. En juist de combinatie van gedragsmatige stopondersteuning en medicijnen vergroot de kans op het slagen van een stoppoging,” aldus hoofd Adviescentrum Marieke Wiebing.

Als duwtje in de rug voor de rokers was daarom rond de jaarwisseling 2010/2011 de campagne *Echt stoppen met roken kan met de juiste hulp* gevoerd. En met succes. Tachtig procent van de rokers met een stopintentie is met de campagne bereikt. Verder blijkt dat door de campagne het aantal stoppogingen met 185.000 is toegenomen. Wiebing: “Dat farmacologische hulpmiddelen voor het stoppen met roken in 2012 niet meer vergoed worden, had gelukkig nog geen nadelig gevolg voor de campagneresultaten in 2011. Helaas is door die maatregel veel campagnemateriaal niet meer bruikbaar in 2012.”

Imago bij jongeren

Een ander campagnesucces was de jongerencampagne *Meer lol met self control*, samen met het Trimbos-instituut. Deze campagne via onder meer social media heeft meer dan de helft van alle jongeren van 14 tot en met 18 jaar (500.000) in Nederland bereikt. Jongeren zijn meer gaan nadenken en meer gaan praten met vrienden over het gebruik van alcohol, tabak en cannabis en de rol van groepsdruk hierop. De campagne heeft geholpen het onderwerp op de agenda te zetten van jongeren, aldus Wiebing. “Maar er komt dus helaas geen vervolg meer op dit succes. STIVORO en het Trimbos-instituut hebben er wel voor gezorgd dat de campagnewebsite www.selfcontrol.nu minimaal nog een jaar in de lucht kan blijven.”

Als onderdeel van *Meer lol met self control* werd in het

najaar de vernieuwde Smoke Alert gepromoot via de social media. Deze online rooktest voor zowel rokende als niet-rokende jongeren van 14 t/m 18 jaar ontmoedigde het roken ook goed. De online interventie blijkt door haar toegankelijkheid, laagdrempeligheid en anonimiteit een geschikte manier om jongeren te ontmoedigen het roken op te pakken en de stoppen-met-roken boodschap onder de aandacht te brengen. Zes maanden na deelname aan *Smoke Alert* zien jongeren minder voordelen en meer

Jongeren zijn meer gaan nadenken en meer gaan praten met vrienden over het gebruik van alcohol, tabak en cannabis en de rol van groepsdruk hierop. De campagne heeft geholpen het onderwerp op de agenda te zetten van jongeren, aldus Wiebing.

nadelen van roken. Daarnaast vinden jongeren het na deelname aan Smoke Alert makkelijker om een niet-roker te blijven. De intentie om te beginnen met roken is lager na het invullen van de rooktest.

Toch blijft het belangrijk dat niet-roken juist als cool wordt gezien, stelt onderzoeker Tarquinia Zeegers. Ondanks de campagnesuccessen met jongeren verbetert het imago van niet-roken bij jeugd maar langzaam. Op een schaal van 1 tot 7 steeg de imagoscore maar een klein beetje, van 5,1 in 2001 naar 5,3 in 2011. Op dit moment vindt 63% van de jongeren niet-rokende leeftijdsgenoten ‘cool’. Dit blijkt uit cijfers uit de Roken Jeugdmonitor. Sommige jongeren beginnen met roken vanwege het - in hun ogen - positieve imago van roken.

Ouders en kinderen

STIVORO was partner van het Trimbos-instituut in de ouderscampagne *Uw kind en drinken, roken, blowen. Hoe pak jij dat aan?* Ouders kregen advies hoe ze kunnen voorkomen dat hun kinderen middelen gaan gebruiken. Ook voor deze campagne geldt dat het doek valt, vanwege het stoppen van de subsidie voor landelijke leefstijlcampagnes vanaf 2012. Maar ook hier blijft de site voorlopig in de lucht en blijven de meeste materialen bestelbaar in 2012. De resultaten van de campagnes komen pas in 2012 beschikbaar.

Ouders en kinderen staan ook centraal in het programma Rookvrij Opgroeien, dat de blootstelling van kinderen aan tabaksrook wil verminderen en het aantal vrouwen dat rookt

tijdens de zwangerschap wil terugdringen. STIVORO ondersteunt de intermediairs bij de uitvoering van de voorlichting, onder meer door materialen en trainingen. In 2011 is een record van tachtig trainingen gegeven aan verloskundigen, jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen en kraamverzorgenden. Hiermee zijn 1027 professionals getraind in het bespreken van meeroken door ouders en het begeleiden van zwangeren bij het stoppen met roken. Rookvrij Opgroeien werd uitgebreid met www.rookvrijopgroeien.nl. De online interventie is bestemd voor ouders die binnen in huis roken en kinderen hebben tussen de 0 en 12 jaar. Een virtuele coach vertelt hen meer over de schadelijke gevolgen van meeroken en mogelijke maatregelen om het kind te beschermen tegen meeroken. Het percentage kinderen 0-4 jaar bij wie roken in huis wordt toegestaan is in 2011 verder gedaald naar 14% (18% in 2010). Senior projectleider Meeroken Ingrid van den Burg: "Die daling heeft waarschijnlijk ook te maken met de daling van het aantal rokers in 2011."

Behandelcentrum en kwaliteitsregister

En van de rokers die uiteindelijk de stap namen en wilden stoppen met roken zijn er ruim achtduizend door een van de programma's van het STIVORO Behandelcentrum begeleid. Het Behandelcentrum biedt rokers die willen stoppen individuele begeleiding door Telefonische Coaching, groepsbegeleiding (training Pakje Kans) en het online stopprogramma StopSite. Meer dan tachtig procent is ook daadwerkelijk aan het einde van het programma gestopt met roken.

**Het Behandelcentrum biedt rokers die willen stoppen individuele begeleiding.
Meer dan tachtig procent is ook daadwerkelijk aan het einde van het programma gestopt met roken.**

Zij konden ook te rade gaan bij de folder *Hulp nodig bij stoppen met roken* die voor rokers op een rijtje zet wat goede zorg bij stoppen met roken is en waar deze zorg te vinden is. Deze nieuwe publicatie van het Partnership Stop met Roken is de patiëntenversie van de Zorgmodule Stoppen met Roken.

Het Partnership timmerde ook aan de weg met het Kwaliteitsregister Stoppen met Roken. Daarin kunnen professionals die bekwaam zijn in het geven van intensieve stoppen-met-rokenbegeleiding zich laten registreren. Het register werd op 1 september 2011 gelanceerd. Eind 2011 hadden 382 stoppen-met-rokenbegeleiders zich al ingeschreven. Het register onderscheidt zorg waarvan is aangetoond dat deze werkt en zorg waarvan dat niet bekend is. Daarnaast waarborgt het de kwaliteit van de begeleiding en maakt het inzichtelijk welke professionals bewezen effectieve intensieve begeleiding aanbieden. De komst van het register betekende ook tegelijkertijd verzelfstandiging van het Partnership in een stichting. Dewi Segaar, hoofd afdeling Kennis, legt uit waarom: "Om het kwaliteitsregister goed te waarborgen heb je onafhankelijkheid nodig. En STIVORO is ook een aanbieder van stopondersteuning, vandaar."

Gemeenten en Europa

STIVORO ondersteunt gemeenten in hun lokale gezondheidsbeleid voor tabaksontmoediging. In dat kader kwam in 2011 het eindrapport van het project *Lokaal gezondheidsbeleid en roken*, met de stand van zaken en een toekomstperspectief. In de rapportage werden ook bevorderende en belemmerende factoren op dit gebied genoemd. Want door de decentralisatie van landelijk gezondheidsbeleid dreigt rookbeleid tussen wal en schip te vallen.

Tabaksontmoediging heeft voor veel gemeenten geen prioriteit. Toch zijn er nieuwe mogelijkheden voor tabaksontmoediging in lokaal gezondheidsbeleid. Zoals het verkleinen van de kloof tussen lage SES en gezondheidsprofessionals. Waarom roken zij en hoe willen ze zelf het liefste stoppen? En er zijn bijvoorbeeld interventies en programma's mogelijk waar roken als mogelijk subthema in opgenomen zou kunnen worden, aldus de eindrapportage.

Niet alleen binnen de gemeenten was STIVORO actief, ook binnen Europa. Zo organiseerde STIVORO in opdracht van en met KWF Kankerbestrijding in maart 2011 het 5e European Conference on Tobacco or Health (ECToH). Elke drie jaar organiseert een lid van de European Association of Cancer Leagues dit congres. Meer dan 600 deelnemers, en daardoor het grootste ECToH congres tot nu toe, kwamen naar Amsterdam. De laatste dag werd afgesloten met twee succesvolle debatsessies over de invloed van de tabaksindustrie, landen met een succesvol tabaksontmoedigingsbeleid

en de overhandiging van de congresresolutie aan Paul Huijts, directeur-generaal Volksgezondheid van het ministerie van VWS.

Naar de toekomst

STIVORO onderzoekt nu hoe de expertise die 38 jaar lang is opgebouwd zoveel mogelijk te behouden. Eén stap is al gezet. De activiteiten die STIVORO financiert vanuit de markt en waarvoor geen subsidie van de overheid wordt ontvangen, worden per februari 2012 ondergebracht in de aparte Stichting STIVORO Behandelcentrum voor Stopondersteuning. Het gaat hier om de behandelactiviteiten, trainingen en activiteiten ter ondersteuning van het tabaksontmoedigingsbeleid in bedrijven. Die activiteiten zijn nu dus volledig gescheiden van de voorlichtingsactiviteiten in een nieuwe stichting naast de oude Stichting STIVORO voor een rookvrije toekomst. Van Gennip: “Een omgekeerde fusie eigenlijk. Om beiden zo goed mogelijk tot hun recht te laten komen en onafhankelijk van elkaar te laten voortbestaan. Dan kunnen ze elkaar ook niet infecteren”. Een steun in de rug is de door de Tweede Kamer aangenomen motie (breed gesteund door SP, PVDD, PVDA, GL, D66, SGP, CDA en CU) om de deskundigheid die STIVORO in al die jaren heeft opgebouwd te behouden. De gesprekken met het Trimbos-instituut over de overdracht van de door VWS gesubsidieerde activiteiten zijn onlangs gestart. KWF Kankerbestrijding, Hartstichting en het Astma Fonds (binnenkort Longfonds) subsidiëren STIVORO ook in 2013 nog, maar daarmee kunnen onmogelijk alle activiteiten worden gecontinueerd, aldus Van Gennip. “De fondsen zoeken zelf ook nog naar invulling van hun eigen tabaksontmoedigingsbeleid. Kortom, we weten eigenlijk nog niet zo goed wat de toekomst ons gaat brengen.”

Cijfers en onderzoek

Tabaksgebruik in Nederland

Het percentage volwassen rokers is in 2011 gedaald naar een historisch laag cijfer van 25% (24,7%). Bij mannen is er een lichte dalende trend, bij vrouwen is deze trend veel sterker. Bij de jeugd is het percentage rokers in 2011 (20%) licht gedaald ten opzichte van 2010 (21%).

Dit jaarverslag brengt de meest actuele cijfers gerelateerd aan tabaksgebruik in Nederland. De cijfers voor volwassenen en jongeren komen uit de reguliere onderzoeken uitgevoerd door TNS NIPO in opdracht van STIVORO. Het Continu Onderzoek Rookgewoonten (COR) onderzoekt het rookgedrag van Nederlanders van 15 jaar en ouder en loopt sinds 1978. De interviews worden online afgenomen (CAWI). Per week vullen ongeveer 350 personen de vragenlijst in. De resultaten worden gewogen naar sekse, leeftijd, sociale klasse, gezinsgrootte, provincie, Nielsen-regio en opleiding. De vraag over rookgedrag luidt: Rookt u (wel eens) of rookt u helemaal niet? Het tweede reguliere onderzoek is de Roken Jeugd

Door de afwezigheid van volwassenen geeft het onderzoek goed inzicht in het werkelijke rookgedrag van jongeren. De resultaten worden herwogen naar sekse, leeftijd, schooltype en provincie.

Monitor die ook in opdracht van STIVORO door TNS NIPO wordt uitgevoerd. Dit onderzoek volgt het rookgedrag van Nederlandse jongeren van 10 tot 20 jaar. Interviews worden face to face afgenomen op scholen. Jongeren die geen (dag)onderwijs volgen worden in hun eigen woonomgeving geïnterviewd. Door de afwezigheid van volwassenen geeft het onderzoek goed inzicht in het werkelijke rookgedrag van jongeren. De resultaten worden herwogen naar sekse, leeftijd, schooltype en provincie. De vraag over roken is afgestemd op de situatie van jongeren en luidt: heb je in de afgelopen vier weken gerookt?

Tabellen en grafieken

Tabel 1 geeft een overzicht van volwassen rokers, terwijl tabel 2 dit voor jongeren weergeeft. Grafiek 1 en 2 zorgen voor de grafische weergave van de tabellen. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) berekent jaarlijks de sterfgevallen die aan roken kunnen worden toegeschreven (tabel 3). De sterfte door meerroken is hierin niet meegenomen. De Gezondheidsraad heeft deze berekend op enkele duizenden per jaar in Nederland.

Tabel 4 en 5 geven de tabaksconsumptie en -verkoop weer.

Cijfers en onderzoek

Tabel 1

Roken in Nederland 1958 – 2011: Percentage rokers per leeftijdsgroep en geslacht.

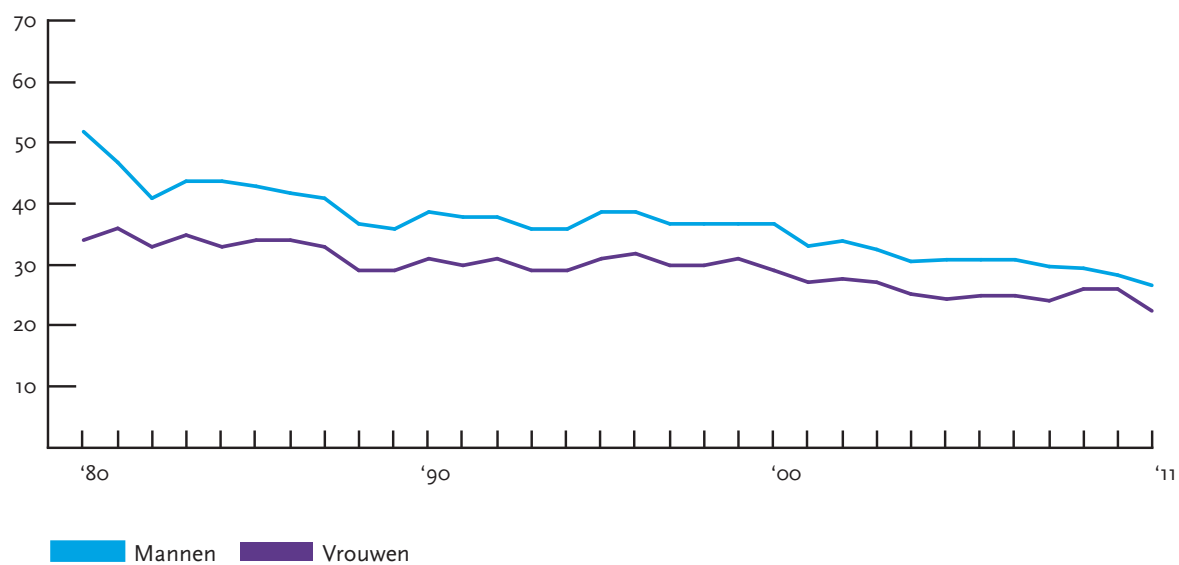
	15-19		20-34		35-49		50-64		65+		Totaal	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
1958			91	46	91	32	89	18	88	5	90	29
1963			78	45	85	38	81	20	76	3	82	32
1967	58	57	79	58	80	46	82	26	83	13	78	42
1970	55	57	77	57	77	48	78	27	74	13	75	42
1975	46	48	68	58	69	47	68	29	66	12	66	40
1980	30	31	56	44	54	38	56	28	52	11	52	34
1981	27	30	49	48	50	39	51	28	51	13	47	36
1982	18	27	45	45	44	36	45	27	43	13	41	33
1983	23	28	46	48	50	39	47	25	41	12	44	35
1984	17	24	48	44	48	36	49	29	43	13	44	33
1985	22	23	46	44	48	39	47	29	42	13	43	34
1986	22	22	46	45	46	37	45	29	41	12	42	34
1987	21	22	41	42	47	37	44	31	39	12	41	33
1988	19	19	39	38	41	34	39	25	35	11	37	29
1989	17	20	37	35	42	35	37	26	34	13	36	29
1990	21	21	41	38	43	36	41	29	34	12	39	31
1991	22	19	39	37	43	37	40	28	33	13	38	30
1992	23	21	38	37	43	38	40	28	32	14	38	31
1993	24	20	40	35	40	35	38	27	30	13	36	29
1994	24	22	37	33	40	35	36	27	29	13	36	29
1995	25	21	42	36	43	38	38	27	32	14	39	31
1996	26	23	43	36	43	39	38	28	32	15	39	32
1997	26	25	39	34	41	37	35	27	28	14	37	30
1998	28	25	40	32	41	37	38	29	28	15	37	30
1999	23	28	40	33	41	36	38	31	29	14	37	31
2000	21	24	43	33	41	36	36	28	26	15	37	29
2001	27	29	38	32	40	34	31	23	18	14	33	27
2002	27	29	40	31	40	35	31	26	18	15	34	28
2003	27	27	37	31	40	34	31	25	16	15	33	27
2004	24	21	34	28	37	31	31	27	15	13	31	25
2005	24	20	36	28	37	30	30	24	16	13	31	24
2006	28	28	38	28	34	30	31	25	15	13	31	25
2007	23	20	37	27	33	30	31	27	15	13	31	25
2008	20	16	35	27	32	29	32	27	15	12	30	24
2009	31	28	36	27	34	28	30	29	15	12	30	26
2010	27	26	37	29	34	28	27	28	16	13	28	26
2011	23	25	36	24	30	25	28	24	15	13	27	23

** De in deze tabel vermelde percentages voor 15-19 jarigen verschillen met die in tabel 2, wegens een verschil in onderzoeksmethodiek. Zie toelichting in jaarverslag 1992.

Bron: Continu Onderzoek Rookgewoonten, uitgevoerd door TNS-NIPO in opdracht van STIVORO voor een rookvrije toekomst, STIVORO 1979-2011: Gadourek, 'Riskante gewoonten' (1958); NOP & TON-enquêtes (1963-1975). Deze gegevens zijn sinds 1980 gebaseerd op steekproeven van N=10.000 à 20.000. Rokers in procenten 1958 – 2011, 15 jaar en ouder, naar geslacht. 2011: Mannen = 26,8%, vrouwen = 22,6%

Grafiek 1

Rokers in procenten 1980 – 2011: 15 jaar en ouder, naar geslacht.

Tabel 2

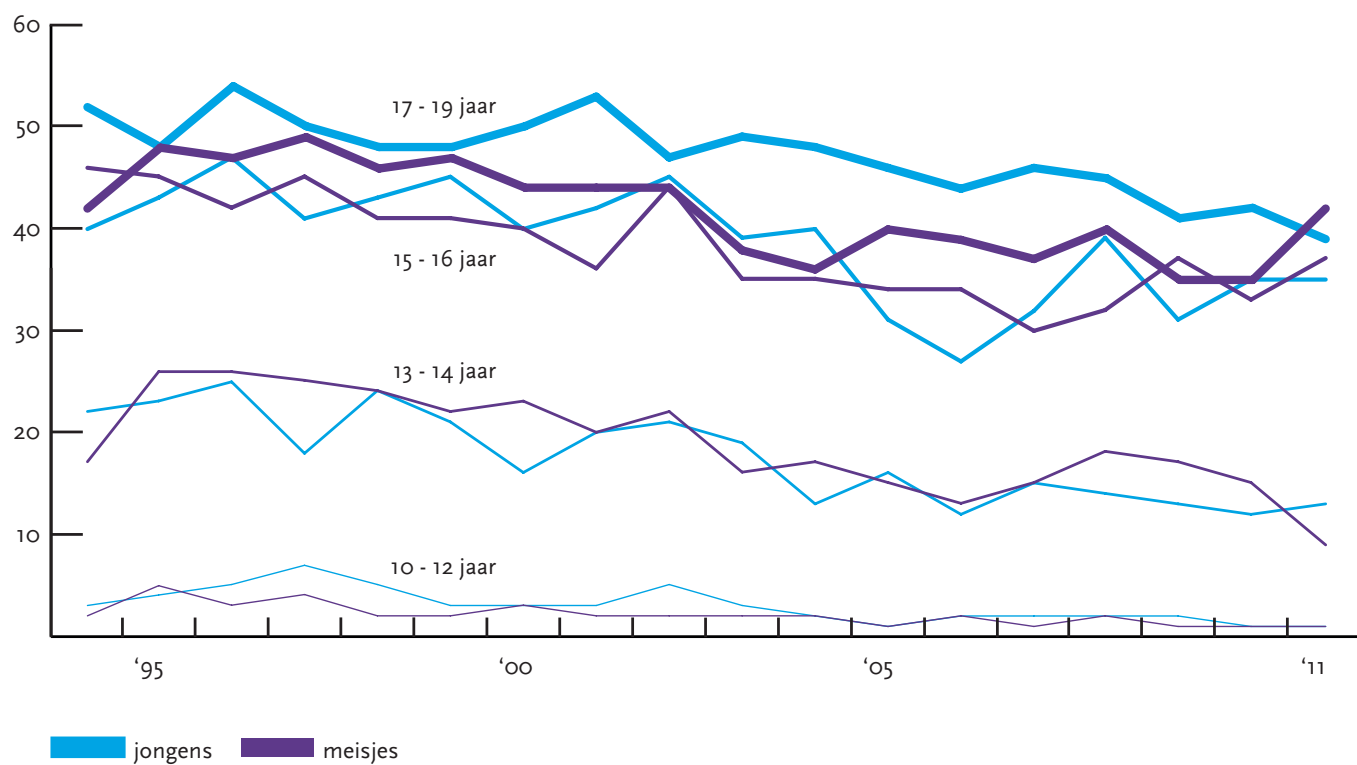
Rokers in Nederland 1992 – 2011: Jongeren 10-20 jaar**.

Percentage rokers per leeftijdsgroep en geslacht** ('afgelopen vier weken gerookt').

	1992		1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M
10-12	3	2	4	5	5	3	7	4	5	2	3	2	3	3	3	2	5	2
13-14	22	17	23	26	25	26	18	25	24	24	21	22	16	23	20	20	21	22
15-16	40	46	43	45	47	42	41	45	43	41	45	41	40	40	42	36	45	44
17-19	52	42	48	48	54	47	50	49	48	46	48	47	50	44	53	44	47	44
10-14	11	8	12	13	14	12	12	12	13	10	10	10	9	11	10	9	11	10
15-19	47	44	46	47	52	45	46	47	46	44	47	45	46	42	49	41	46	44
10-19	31	27	29	30	33	29	30	29	30	27	29	27	27	26	30	24	29	26
M+V 10-14	9		13		13		12		12		10		10		9		11	
M+V 15-19	46		46		48		47		45		46		44		45		45	
M+V 10-19	29		29		31		29		29		28		27		27		28	
	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M	J	M
10-12	3	2	2	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	1
13-14	19	16	13	17	16	15	12	13	15	15	14	18	13	17	12	15	13	9
15-16	39	35	40	35	31	34	27	34	32	30	39	32	31	37	35	33	35	37
17-19	49	38	48	36	46	40	44	39	46	37	45	40	41	35	42	35	39	42
10-14	9	7	6	8	7	7	6	6	7	7	7	8	7	8	6	7	6	9
15-19	45	37	45	35	40	38	37	37	40	34	43	36	37	36	39	34	37	40
10-19	27	22	25	21	24	22	22	21	24	20	25	22	22	21	22	20	21	20
M+V 10-14	8		7		7		6		7		8		7		6		5	
M+V 15-19	41		40		39		37		37		40		36		37		39	
M+V 10-19	24		23		23		21		22		24		21		21		20	

Grafiek 2

Trends in roken naar leeftijd jongeren.

Tabel 3

Sterfte door 8 aan roken gerelateerde aandoeningen in 2010 (volwassenen 20 jaar en ouder).

	2010			
	Totale sterfte		Sterfte door roken	
	M	V	M	V
Longkanker	6.535	3.677	5.960	2.667
COPD	3.288	2.696	2.796	1.871
CHZ	6.004	4.378	1.634	544
CVA	3.483	5.424	705	514
Hartfalen	2.622	4.289	446	207
Slokdarmkanker	1.199	443	952	273
Strottenhoofdkanker	173	36	141	28
Mondholtekanker	407	191	375	103
Totaal per geslacht	23.711	21.134	13.008	6.206
Totaal	44.845		19.214	

Bron: RIVM

Tabel 4

Totale sigaretten- en shagverkoop in Nederland 1967 – 2011.

	Sigaretten x 1 miljoen	Shagjes x 1 miljoen	Totaal tabaksverkoop
1967	16.647	9.056	25.703
1970	18.675	9.914	28.589
1975	23.892	13.085	36.977
1980	22.975	13.935	36.910
1985	16.289	17.855	34.144
1990	17.300	16.587	33.887
1995	17.150	14.424	31.574
1996	15.425	13.576	29.001
1997	16.640	16.670	30.310
1998	16.623	13.922	30.545
1999	16.543	13.834	30.377
2000	16.679	13.681	30.360
2001	16.309	12.432	28.741
2002	16.852	13.230	30.082
2003	17.030	13.074	30.104
2004	14.844	12.053	26.897
2005	13.546	11.067	24.613
2006	14.115	10.903	25.018
2007	15.190	10.772	25.962
2008	14.905	10.348	25.253
2009	13.396	9.647	23.043
2010	13.451	9.090	22.540

De cijfers over 2011 zijn op 25 april nog niet bekend.

Bron: Vereniging Nederlandse Kerftabakindustrie

Tabel 5

De verkoop van tabak (sigaretten en shag), per roker in Nederland (15 jaar en ouder) 1967 – 2011.

	Bevolking (15 jaar en ouder in miljoenen)	Verkoop sigaretten en shag (x miljard)	Totaal aantal rokers (x miljoen)	Gemiddelde verkoop per roker per jaar	Gemiddelde verkoop per roker per dag
1967	9,1	25,7	5,47	4.698	12,9
1970	9,5	28,5	5,57	5.117	14,0
1975	10,2	36,9	5,44	6.783	18,6
1980	11,0	36,9	4,75	7.768	21,3
1985	11,7	34,1	4,51	7.561	20,7
1990	12,2	33,9	4,15	8.169	22,4
1995	12,6	31,6	4,31	7.331	20,1
1996	12,7	29,0	4,40	6.590	18,1
1997	12,9	30,3	4,13	7.119	19,5
1998	12,8	30,5	4,15	7.359	20,2
1999	12,8	30,4	4,35	7.349	20,1
2000	12,9	30,4	4,19	7.255	19,9
2001	13,0	28,7	3,92	7.329	20,1
2002	13,1	30,1	4,03	7.465	20,5
2003	13,2	30,1	3,95	7.625	20,9
2004	13,2	26,9	3,67	7.280	20,0
2005	13,3	24,6	3,68	6.682	18,3
2006	13,3	25,0	3,76	6.538	17,9
2007	13,4	26,0	3,68	6.680	18,3
2008	13,5	25,3	3,60	7.015	19,2
2009	13,4	23,0	3,75	6.145	16,8
2010	13,6	22,5	3,71	6.076	16,6

De cijfers over 2011 zijn op 25 april nog niet bekend.

Verantwoording in cijfers

Tabel 6

Resultaten Voorlichting en advies

totaal	
Stopbrochure Willen en Kunnen	
Verspreid via o.a. apotheken, huisartsen en professionals	195.000
Online Stopadviezen	
Smoke Alert voor jongeren	12.385
Voor Zwangeren	1.803
Stopsite	
Bezoek website	92.546
unieke bezoekers	31.514
Aanmeldingen voor de online cursus	2.005
Telefoon responsopvang	
Gebeld naar de STIVORO lijnen	27.000
Gesprekken met een medewerker	25.657
E-mails en vragen via de site	
Beantwoord	7178
FAQ	
Online geraadpleegde FAQ's	231.583
totaal	
Aantal trainingen Rookvrij opgroeien	21
Aantal trainingen V-MIS	59
Aantal unieke bezoekers online stopadvies voor zwangeren	1.803
Aantal bezoekers website	962.237
Aantal unieke bezoekers website	543.898
Aantal berichten in dagbladen	1307

Organisatie

Doelstelling

STIVORO is op 24 december 1974 opgericht door het Nederlands Astma Fonds, de Nederlandse Hartstichting en KWF Kankerbestrijding. In die 35 jaar is gezamenlijk intensief samengewerkt aan tabaksontmoediging in Nederland. Het doel van STIVORO is de bevordering van de volksgezondheid door het structureel terugdringen van het roken in de maatschappij door het inzetten van een breed arsenaal van middelen en intermediairs.

De organisatie tracht dit doel te verwezenlijken door:

- het geven van voorlichting over de schadelijkheid van roken
- het doen en coördineren van onderzoek ten behoeve van de voorlichting
- het uitvoeren van een continu programma gericht op preventie van roken
- het geven van informatie en advies ter voorkoming van meeroken
- het geven van voorlichting en informatie over wet- en regelgeving
- het ontwikkelen en implementeren van protocollen voor begeleiding bij het stoppen door risicogroepen
- het adviseren van de overheid over effectiviteit van maatregelen en programma's
- samenwerking met andere preventieve organisaties samenwerking met NGO's en koepelorganisaties in het buitenland

De organisatie

STIVORO bestond eind 2010 uit 37,98 fte en eind 2011 uit 25,34 fte. De organisatie staat nu onder leiding van twee personen – de directeur/bestuurder en het hoofd interne organisatie waarbij de directeur/bestuurder eindverantwoordelijk is. Onder hen staan de stafleden en de drie afdelingshoofden.

Raad van Toezicht

De heer G.J. van Otterloo (voorzitter)

Zelfstandig ondernemer opererend als gemachtigde/deskundige van het College sanering zorginstellingen, onderzoeker, publicist en inleider, (internationaal) adviseur, bemiddelaar en begeleider van fusies

- Voorzitter Stichting HSHB (steunfonds voor humanistische projecten in de ouderenzorg)

- Voorzitter Stichting HSHB Dienstverlening
- Voorzitter Stichting Steunfonds Humanisme (tot 12 september 2011)
- Voorzitter iHMQ (Institute Health Management and Quality)
- Voorzitter Commissie rechtspositie Vereniging Oud-Parlementariers
- Secretaris Kring van Experts (Krex), vereniging van gemachtigden van Csz
- Penningsmeester Stichting Freehouse (vanaf 1 oktober 2011)

Mevrouw dr. E. Borst- Eilers

- Lid nationaal Comité 4 en 5 Mei
- Lid Stuurgroep NACCAP (Netherlands African partnership for Capacity development and Clinical interventions Against Poverty related diseases)
- Lid Raad van Toezicht Helen Dowling Instituut
- Lid Signalerings Commissie Kanker (KWF Kankerbestrijding)

De heer mr. J. Hoekstra

(per 28 november 2011 afgetreden)

Staatsraad en lid van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

- Hoofddocent bij de Grotius Academie
- Bestuurslid van Vereniging voor Bouwrecht
- Lid van de Raad van Toezicht van de Kleine Komedie

De heer dr. J. Molema

Op voordracht van het Astma Fonds.
Longarts/stafid Universitair Longcentrum
UMC St Radboud, Nijmegen

- Lid bestuur Vereniging Astmacentra Nederland (VAN)

Mevrouw prof. dr. K. Stronks

Hoogleraar Sociale Geneeskunde en hoofd afdeling Sociale Geneeskunde AMC/UvA

- Bestuur Stichting HIV Monitoring
- Lid Programma Commissie Preventie ZonMw en lid commissie deelprogramma methodologiestudies
- Lid Gezondheidsraad
- Sectieredacteur Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (NTvG)
- Lid Raad van Advies EMGO instituut VUmc
- Lid Wetenschappelijke Commissie Wijkaanpak

Mevrouw prof. dr. J.H.M. Schonk

Hoogleraar Klinische Informatiekunde Leids Universitair Medisch Centrum

- Voorzitter bestuur Stichting CBV te Leiden
- Lid van de NWO programma commissie ToKeN2000
- Lid redactieraad TSG
- Lid Raad van Commissarissen 's Heerenloo

De heer prof. dr. A. Willemse

(aangetreden per 26 april 2011)

Op voordracht van de Hartstichting ter vervanging van de heer H. van der Molen.

Hoogleraar Klinische Immunologie en hoofd afdeling Dermatologie bij de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht. Met emeritaat per september 2011. Zelfstandig consultant research management, auteur en spreker internationale congressen/seminars.

- Expert bij PUM Netherlands senior experts, Den Haag
- Project officer Ethiopië bij Liliane Fonds, Den Bosch
- Lid onafhankelijke klachtencommissie van Woonstichting SSW, Bilthoven
- Voorzitter specialisatiecommissie Dermatologie van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD)
- Lid Registratiecommissie KNMvD

Mevrouw mr. J.C. Ellerman

(aangetreden per 28 november 2011)

Op voordracht van het KWF Kankerbestrijding ter vervanging van de heer J. Hoekstra.

Advocaat, gespecialiseerd in het Ruimtelijk Bestuursrecht.

- Voorzitter van de Algemene Bezwaar- en Beroepscommissie van het Stadsdeel Amsterdam Centrum
- Lid Raad van Toezicht van de Amsterdamse Orde van Advocaten
- Lid van het College van Beroep van de Stichting Garantiewoning.

De auditcommissie bestond tot mei uit de volgende personen: de heer van Otterloo en mevrouw Schonk, en daarna uit de personen: de heer Otterloo en de heer Willemse.

Financiën

Baten €	2011	2010
Bijdragen van de moederorganisaties en ministerie van VWS		
KWF Kankerbestrijding	187.500	525.000
Astma Fonds	187.500	525.000
Nederlandse Hartstichting	187.500	525.000
Ministerie van VWS	550.072	525.000
Subtotaal	1.112.572	2.100.000
Deelsubsidies		
Ministerie van VWS: 0900-lijnen		35.000
Ministerie van VWS: trendonderzoek	472.477	450.000
Overige	22.579	12.549
Subtotaal	495.056	497.549
Projectsubsidies		
Stoppen met roken (ZonMW,KWF,NHS,AF)	69.078	1.914.465
Opvoed en weerbaarheid met Trimbos (ZonMw)	1.868.196	836.010
Ondersteuning zorg (KWF,AF,NHS)	0	221.120
Projectsubsidies VWS	1.755.454	1.152.833
Bedrijven (NHS)	0	24.731
Preventie jeugd (AF)	0	5.141
ITC project (ITC,ZonMw)	146.153	138.939
Draagvlak (KWF,NHS, AF)	0	62.581
ECTO 211 (KWF)	428.810	220.683
Schilderswijk Project	27.690	67.320
Tobacco Watch Project	52.700	0
Overige	132.019	125.057
Subtotaal	4.480.100	4.768.880
Overige baten/dienstverlening	610.026	306.923
Rentebaten	28.505	27.036
Totale baten	6.726.259	7.700.388

Lasten €	2011	2010
Projectkosten	3.323.263	3.446.194
Personeelskosten	2.461.021	3.375.756
Afschrijvingen	59.580	42.522
Overige organisatiekosten	704.404	527.389
Totale baten	6.548.268	7.391.861

Saldo Boekjaar gewone bedrijfsuitoefening	177.991	308.527
--	----------------	----------------

Ontvangen baten tbv afbouw/ombouw	718.181	0
Lasten tbv afbouw/ombouw	-177.469	
Saldo tbv afbouw/ombouw	540.712	

Beloning directeur-bestuurder		
Brutosalaris	118.532	117.365
Pensioen	16.426	16.265
Totaal	134.958	133.630

Colofon

Dit jaarverslag is een publicatie van STIVORO voor een rookvrije toekomst. Overname van gegevens uit dit verslag is toegestaan mits een correcte bronvermelding wordt bijgevoegd.

Bezoekadres

Parkstraat 83, Den Haag

Postadres

Postbus 16070, 2500 BB Den Haag

© Den Haag, mei 2012, STIVORO voor een rookvrije toekomst

Coördinatie

Madelon Noordover

Teksten

Leo Lotterman

Geïnterviewden

Lies van Gennip, Taquinia Zeegers, Marieke Wiebing, Dewi Segaar, Ingrid van den Burg

Grafisch ontwerp en opmaak

hollandse meesters BNO

Vragen

Met publieksvragen over stoppen met roken, meerroken of de Tabakswet kunt u contact opnemen met het adviescentrum van STIVORO 0900.9390 (10 ct per minuut) ma-vr van 9.00 tot 17.00 uur of een bezoek brengen aan de website (www.stivoro.nl).

Voor persvragen en vragen over de organisatie kunt u telefonisch contact opnemen met STIVORO via 070.312 04 00 of info@stivoro.nl